

De winkels van architect B.W. Plooi

De Amersfoortse architect Bastiaan Willem Plooi (1890–1955) heeft veel voor de architectuur in Amersfoort betekend. Hij ontwierp woningen in bijvoorbeeld de Albert Cuypstraat en de Kattenkampen in de wijk Randenbroek, maar ook veel winkels. In dit artikel worden zijn belangrijkste winkelontwerpen behandeld.

door SASKIA SCHRIJER

VAN INSPECTEUR TOT ARCHITECT

Bastiaan Willem Plooi kwam in 1918 vanuit Soest in Amersfoort wonen, op 28-jarige leeftijd. Hij vestigde zich op de Woestijgerweg en liet zich registreren bij de gemeente als bouwkundig opzichter. In hetzelfde jaar trouwde hij met Cornelia Johanna Hendrina Wolters (1889-

Rechts: B.W. Plooi met zijn echtgenote in 1930.

Rechtsonder: Amersfoortsch Dagblad, 5 april 1924.

Onder: Langestraat 13 in 2011.

1947), met wie hij in de jaren erna een dochter en een zoon kreeg.

Plooi was begin jaren twintig werkzaam als inspecteur bij het gemeentelijke Bouw- en Woningtoezicht- en Woningbedrijf en hij werd daarnaast benoemd tot adjunct-inspecteur bij het bureau voor Volksgezondheid. Deze functie vervulde hij tot 1924. In dat jaar verhuisde het gezin naar de Arnhemseweg en bood Plooi zich aan als architect, zoals uit advertenties in Amersfoortse kranten uit die periode blijkt.

OPDRACHTEN

Plooi kreeg vanaf die tijd geregeld opdrachten als architect. Één van de eerste winkels die hij ontwierp was het pand van slagerij De Wolff, aan Langestraat 13 (thans

Boven: Leusderweg in 1995. Het linkerpand is een ontwerp van Plooi uit 1926.
 Links: Havik 7 in 2011.
 Onder: Arnhemseweg 30-32 in 1930.

sterdamse School. Vooral het door de daklijst heenzakende dakschild is daarvoor kenmerkend, net als de betonnen draagbalk met aardewerken detaillering *Vleeschhouwerij*, ontworpen door kunstenaar Miedema uit Gouda. Vorig jaar heeft beeldhouwer Ton Mooy de aardewerken ossenkop in het midden van het ontwerp nagemaakt en teruggeplaatst, die in de jaren tachtig verdwenen was.

H.W. Mur). Plooi maakte in 1924 een ontwerp voor de verbouwing van dit pand, waarbij onder meer de voorgevel en inrichting van de winkel werden veranderd. De gevel in het nieuwe ontwerp had een detaillering in Amsterdamse-Schoolstijl en kenmerkte zich door een fijngrintbetonbalk, waarop het woord *Vleeschhouwerij* in gesmeede letters was bevestigd (thans verdwenen). Een jaar later kwam de verbouwing gereed van een andere slagerswinkel aan Havik 7, tevens naar ontwerp van Plooi. Ook dit toonde duidelijke invloeden van de Am-

Kenmerkend voor de ontwerpen van Plooi is het toegepasten van glas-in-lood met roedenverdeling in de vensterpartijen. Ook bij Havik 7 is glas-in-lood toegepast en thans nog aanwezig. Naar alle waarschijnlijkheid werden de ontwerpen gemaakt door Alex Luigjes sr. In 1926 ontwierp Plooi opnieuw een slagerij, voor de firma Wed. A. van de Starre aan Leusderweg 6. Een jour-

Boven: Opening van garage Van Hamersveld in 1930; rechts architect Plooij.
Links: De verbouwde en uitgebreide garage.

nalist van het *Amersfoortsch Dagblad/De Eembode* omschreef het ontwerp als volgt: 'De heer B.W. Plooij is er in geslaagd een geheel te scheppen dat dusdanig domineert, dat men moeilijk kan passeeren, zonder even de aandacht te schenken aan de moderne bouwstijl in deze omgeving.' Plooij voerde de etalagepui uit in teakhout. De driehoekige raampartijen werden doorgetrokken in de gevel. De verbouwing behelsde tevens een nieuwe inrichting van het interieur. Het pand is in de jaren negentig gesloopt. Het ontwerp dat Plooij in 1927 maakte voor

Foto's: Archief Eemland, p. 18 links en p. 19 links-onder: Saskia Schrijer.

Saskia Schrijer is medewerker van bureau Monumentenzorg Amersfoort.

kunsthandel Van der Vaart aan Arnhemseweg 30-32, lijkt sterk op het pand aan de Leusderweg. In 1930 werd autogaragebedrijf L.A.A. van Hamersveld aan de Arnhemseweg verbouwd en uitgebreid naar ontwerp van Plooij. Hierin komt sterk de stijl van de Nieuwe Zakelijkheid naar voren, onder meer door het gebruik van stalen grote vensters en baksteenornamentiek. Het gebouw werd in februari 1931 geopend onder grote belangstelling van de pers. Volgens een journalist van de al genoemde krant voldeed de inrichting van het gebouw 'aan alle eischen waaraan een modern autobedrijf tegenwoordig moet kunnen beantwoorden'.

STIJLBEWUST

Men kan stellen dat Plooij zijn winkelontwerpen aanpaste aan de architecturale mode uit de tijd. De meeste ontwerpen uit de jaren twintig tonen een sterke invloed van de Amsterdamse School. In de jaren dertig maakte hij ontwerpen die meer richting de Nieuwe Zakelijkheid gaan. Plooij heeft naast winkels ook vele andere bouwtypen in Amersfoort ontworpen. Zo werd in 1925 de kegelbaan van de sociëteit Amicitia verbouwd naar ontwerp van Plooij. Ook heeft hij verschillende fabrieken ontworpen, waaronder SOPLA (1926-1930) en de herbouw van Meursing aan het Smallepad (1941). Ook een aantal kerken en scholen is van zijn hand, zoals de Rehobothkerk aan de Dollardstraat 127-129 (1953) en de basisschool aan de Van Effenlaan 10 (1927-1928). Plooij is één van de Amersfoortse architecten die het gezicht van het 20e-eeuwse Amersfoort hebben bepaald.